

Viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir gādāt par iedzīvotāju izglītību, tostarp nodrošināt iespēju iegūt obligāto izglītību un gādāt par pirmsskolas izglītības, vidējās izglītības, profesionālās ievirzes izglītības, interešu izglītības un pieaugušo izglītības pieejamību, teikts Pašvaldību likumā.

Cēsu novada Attīstības programmā 2022. - 2028.gadam norādīts, ka Cēsu novada iedzīvotājiem ir labas iespējas iegūt dažāda līmeņa un formas izglītību, jo darbojas 25 pirmsskolas izglītības iestādes, 24 vispārējās izglītības iestādes, vairākas profesionālās izglītības iestādes un augstskolu filiāles, kā arī mācību un interešu centri neformālās un mūžizglītības iegūšanai.

Kopumā novada iedzīvotājiem iespējas mūžizglīties ir ļoti plašas, dažādas apmācības programmas piedāvā Nodarbinātības valsts aģentūra, Valsts izglītības attīstības aģentūra, novadā ar piedāvājumu nāk gan izglītības iestādes, gan mācību centrs "Buts". Savu artavu pieliek pašvaldība, atvēlot finansējumu dažādiem mūžizglītības projektiem.

Joma, kur tiešām jāmacās visu mūžu

Patiesībā jau mūsu senči runājuši par mūžizglītību, sakot - mūžu dzīvo, mūžu macies. Šī atziņa ir arī mācību "Digitālās pamatprasmes", ko rīko Cēsu Digitālais centrs, dalībnieku devīze.

Digitālais centrs tika izveidots ar mērķi pilnveidot sabiedrības digitālās zināšanas, rīkojot bezmaksas mācības digitālo pamatprasmi apgūšanai. Interese vienmēr liela, mācībām allaž piešķir vairāk nekā ir pieejamās vietas.

Šajā pavasarī uzstādīts rekords, mācības notika septiņās grupās Cēsīs, Priekuļos, Liepā, Straupē un Zaubē. Pieteicās vairāk nekā 200 interesentu, tehniskās iespējas ļāva mācīties 104 dalībniekiem.

Cēsu Digitālā centra pārstāvis Aleksandrs Ļubinskis atzīst, ka šīs mācības ir pieprasītas, to novērtējuši arī novada domes deputāti, atvēlot finansējumu mācību turpināšanai. Tiesa, tik plaša apjomā to vairs nebūs, šobrīd plānotas trīs grupas.

"Šīs apmācības pārsvarā izmantoja seniori, bet tas neizslēdza iespēju piedalīties ikvienam," stāsta A. Ļubinskis. "Finansējums piešķirts, tāpēc šādas mācības rudens - ziemas sezonā rīkosim vēl. Jā, šoreiz grupu mazāk, ģeogrāfiski ne tik plaši, bet ceram, ka daļa prasmes apguvuši, lai gan dzirdēts, ka dažs tām būtu gatavs iet cauri vēlreiz, lai nostiprinātu pamatprasmes."

Būs arī jauna apmācību programma, uz kuru rosinājuši tie, kuri izgāja pirmo ciklu un jautājuši, vai būs kaut kas tālāk. Tāpēc tapšanas stadijā ir nākamais līmenis, stāsta A. Ļubinskis, skaidrojot, ka mācības tiks veidotas saziņā ar uzņēmējiem, lai tās kalpotu kā palīgs gan strādājošiem cilvēkiem, gan uzņēmējiem: "Esmu daudz runājis ar uzņēmējiem, un secinājums ir tāds, ka viņi gribētu attīstīt, modernizēt uzņēmumu, bet darbinieku digitālās prasmes netiek līdzī. Tas bremzē ekonomisko attīstību, tāpēc varētu mēģināt apmierināt abas puses, audzējot uzņēmuma efektivitāti. Plānotās mācības būs plašam

interesentu lokam. Tie var būt cilvēki, kuri vēlas mainīt darbu, kuriem varbūt veselība neļauj strādāt fizisku darbu, viņi varētu strādāt pie datora, tikai pietrūkst digitālo zināšanu. Šīs būs mācības, kurās no pamatzināšanām varēs ieiet nākamajā līmenī, apgūstot mūsdienu biroja vajadzības. Teiksim, dažādu komunikācijas rīku izmantošanu, jo šobrīd e-pasts jau kļuvis par tādu kā otrā plāna rīku. Ir jāprot veidot digitālos kalendārus, darboties ar tiem, jāprot veidot dokumentus, darboties ar izklājlapām jeb tabulveida dokumentiem."

Cēsu Digitālā centra mājaslapā pieejami dažādi video kursi, mācību materiāli, ko ikviens var lietot, un, kā saka A. Ļubinskis, cilvēki šo iespēju arī regulāri izmanto: "Bieži gadās, ka mums zvana un taujā pēc padoma, tad norādām, ka mājaslapā konkrētā pamācība vai kurss jau ir atrodams, noskatāms."

IT jeb informāciju tehnoloģiju jomā, šķiet, mūžizglītība izpaužas visskaidrāk, jo gandrīz katra diena nes kaut ko jaunu. Ja gribam palikt aprītē, ir jāturas līdzī. A. Ļubinskis atzīst, ka arī pašam nemitīgi nākas mācīties, apgūt, saprast visu jauno, tai skaitā iepazīt šajā brīdī aktuālo mākslīgo intelektu, kas vairs nav nākotne, bet jau kļuvis par šodienu.

Digitālā centra plānos ir vēl kāds eksperimentāls pasākums mūžizglītības jomā, kura ideja balstīta kopā strādāšanas pieredzē, līdzīgi kā "SKOLA6", tikai tā būtu kopā mācīšanās, bet ne klasiskajā izpratnē.

"Ja raugāties uz IT nozari, pašmācības ceļā iemācīties var ļoti daudz, ir neskaitāmi videokursi, īpaši jau angļu valodā. Taču šī iespēja īsti netiek izmantota, jo viss atkarīgs tikai no paša, bet paškontrolē nav vienkārša lieta. Tāpēc cilvēki labprāt piesakās klātienē mācībām, jo tas liek mobilizēties. Tā radās doma par kopā mācīšanās kursu, kur visi noteiktā laikā sanāktu vienā klasē pie datoriem, bet katrs mācītos to, kas interesē tieši viņu, - vai tas būtu datordizains vai datu analītika, vai programmēšana. Lai būtu interesantāk, būs kādas kopīgas mācības, piemēram, profesionālā angļu valoda, kas saistīta tieši ar IT nozari, vai mācības par pašorganizēšanos. Šāda kopā būšana būtu laba socializēšanās un kontakta dibināšanas iespēja, iespējams, jaunu biznesa risinājumu sākums." □

Bibliotēka ir mūžizglītības iestāde

Cēsu Centrālajā bibliotēkā e-prasmju konsultanta vadībā periodiski notiek bezmaksas konsultācijas un kursi datoru lietošanā. Bibliotēka jau savā būtībā ir mūžizglītības iestāde, uzsver bibliotēkas vadītāja

NATĀLIJA KRAMA: "Datorprasmju kursi ir tikai viena sadaļa, jo ikdienā darbiniekiem regulāri nākas sniegt konsultācijas, palīdzību datoru lietošanā, darbības digitālajā vidē, kaut vai darbā ar internetbanku. Mums ir e-prasmju konsultants, bet arī ikviena darbiniece ikvienā novada bibliotēkā var sniegt

nepieciešamo palīdzību ikdienas jautājumam, problēmu risināšanā. Cilvēki zina, ka var nākt uz bibliotēku, te viņiem palīdzēs, tas ir mūsu pienākums."

Pēc viņas teiktā, cilvēki palīdzību ar digitālo jomu saistītos jautājumos meklē ne tikai pilsētā, bet arī pagastu bibliotēkās.

Lai palīdzētu, arī pašiem jābūt zinošiem, norāda N. Krama, tāpēc darbinieki nemitīgi papildina zināšanas: "Ja apmeklētājs lūdz palīdzību, viņam ir jāpalīdz. Ja to nevari, neproti, bibliotēkā strādāt nevar, tāpēc arī mums ir nepārtraukta mūžizglītība. Izsniegt grāmatu ir viens, bet ta-

gad tas nav vienīgais pakalpojums, pēc kā cilvēki nāk uz bibliotēku. Šobrīd bibliotēka ir informācijas, izglītības un sociālā iestāde."

Arī šajā ziemā bibliotēkā piedāvās datorprasmju kursus. Interese par tiem vienmēr bijusi un, cik noprotam, arī būs, atzīst N.Krama: "Dažbrīd liekas, ka nu jau visi būs pamatus apguvuši, bet, tiklīdz izsludinām grupu apmācību, vienmēr piesakās ar uzviņu. Skaidrs, ka to nevajag jaunietiem, bet cilvēkiem gados, kuriem bibliotēka ir liels palīgs un atbalsts." □

Mācoties, uzturam možu garu

Novadā aktīvi darbojas senioru organizācijas, kas labprāt piedalās arī dažādās apmācībās. Digitālo pamatprasmi apgūšanai īpaši var uzteikt Zaubes senioru biedrību "Sudrabozols". Kad pavasarī Cēsu Digitālais centrs izsludināja pieteikšanos mācībām, norādot potenciālās vietas, kur kursi varētu notikt, Zaubes senioru biedrības vadītāja **GUNTA RUDMIEŽE** ieteica, ka tos varētu rīkot arī pie viņiem. Uz norādi, ka ir vajadzīgs zināms dalībnieku skaits, viņa uzreiz teica - būs! Tā arī notika, pieteicās 24 interesenti, kas bija trešais lielākais skaits novadā, un mācības Zaubē notika.

Ir svarīgi visu laiku apgūt ko jaunu, iegūt jaunas zināšanas, norāda G. Rudmieze: "Mūsu dzīve arvien vairāk pārceļas uz datoriem, telefoniem, tad nu arī mūsu paaudzei viss ir jāapgūst. Cenšamies tikt līdzī laikam, nav jau citu iespēju. Var, protams, bērniem jautāt padomu, palīdzību, bet viņi jau neiemāca, paši ātri izdara, un viss, mēs no tā neieņemam, paliekam nezinoši, un nākamreiz atkal jālūdz palīdzība. Šīs digitālās mācības bija ļoti noderīgas, daudzi būtu gatavi turpināt zināšanas papildināt, daži gribētu vēlreiz iet tam pašam cauri, jo viss jau nav *aizķēries*, kaut kas palicis neizprasts, un varētu to visu nostiprināt. Tagad

viss tā mainās, ka katru gadu derētu tādi kursi."

Viņa norāda, ka biedrības seniori nemitīgi cenšas uzturēt ne tikai možu garu, veselību, bet nāk kopā, lai darbotos, mācītos. Biedrība piedalās Borisa un Ināras Teterevu fonda programmā "Pats savas saimes galdam", šogad palīdzot 35 māsaimniecībām Zaubes un Nītaures pagastā iegādāties darza darbiem nepieciešamo.

"Pirkām sēklas, augļu kokus, stādījām, skatījāmies, kā aug, tagad, rudenī, vērojam, kas izaudzis, dalāmies pieredzē un arī reizē mācāmies. Tā ir kopā darbošanās, kopā mācīšanās," atzīst G. Rudmieze. □

Papildināt zināšanu pūru

Mūžizglītības procesā iesaistās arī amatu mājas, kuru būtība ir seno un mūsdienīgo amatu prasmi popularizēšana, izkopšana un tālāknošana. Cēsu novadā amatu māja ir Ligatnē, Drabešu un Vaives pagastā, katra ar savu piedāvājumu gan ikdienā, gan dažādos plašākos pasākumos, tostarp Vīslatvijas pasākumā "Satiec savu meistaru!"

INTA EZERNIECE no Vaives Amatu mājas atzīst, ka ir svarīgi ne tikai pašiem amatu mājas meistariem nemitīgi papildināt savas prasmes, bet arī stāstīt sabiedrībai par senču zināšanām un prasmēm, kas saglabātas un pārmantotas no paaudzes paaudzē: "Ir gandarījums, ka cilvēki grib zināt, mācīties, apgūt.

Kovida laika pārtraukums ne daudz to nobrucināja, bet pagājušajā gadā redzējām, ka aktivitāte atkal palielinās. Cilvēki nāca uz Amatu māju, pieteicās iemācīties ko jaunu, piedalījās nodarbībās. Intereses ir plašas, kāds grib apgūt aušanu stellēs, citiem interesē adīšana, piemēram, vēlas apgūt vai atsvaidzināt zināšanas zeķu, cimdu adīšanā. Bet ir tādi, kuri nemitīgi vēlas papildināt savu prasmi, zināšanu pūru. Ir prieks, ka nāk dažādas paaudzes, nāk jauna meitene, kura vēlas iemācīties aust, nāk pieredzējušas seniores, kuras vēlas apgūt ko jaunu. Tas arī mums liek domāt par jaunu piedāvājumu. Ir ļoti svarīgi arī pašam pilnveidoties. Varbūt reizēm liekas, ka visu zini, tomēr, klausoties

lekcijas, piedaloties meistarklasēs, saprotam, ka atkal iegūstam kaut ko jaunu, ko varam piedāvāt citiem." □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".